

STENOGRAFSKE BELEŠKE

NARODNE SKUPŠTINE

KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

GODINA 3

BEOGRAD 1934 GODINE

KNJIGA 3

XXXVIII REDOVNI SASTANAK

NARODNE SKUPŠTINE

KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

DRŽAN 19 JUNA 1934 GODINE U BEOGRADU

PRETSEDAVAO

Potpretsednik

Dr. KOSTA POPOVIĆ

Sekretar

ANTE KOVAČ

Prisutni g.g. Ministri: Pretsednik Ministarskog saveta **Nikola T. Uzunović**, Ministar poljoprivrede i zastupnik Ministra inostranih poslova **dr. Dragutin Kojić**, Ministar pravde **Božidar Maksimović**, Ministar gradevina **dr. Stjepan Srkulj**, Ministar unutrašnjih poslova **Živojin Lazić**, Ministar socijalne politike i narodnog zdravlja **dr. Fran Novak**.

POČETAK U 12,15 ČASOVA

SADRŽAJ:

Pre dnevnog reda: 1 — Čitanje i usvajanje zapisnika XXXVII redovnog sastanka;

2 — Saopštenje Ukaza Nj. V. Kralja o zastupanju Ministra inostranih poslova od strane Ministra poljoprivrede;

3 — Saopštenje izveštaja Ministra inostranih poslova da je Nj. V. Kralj na osnovu čl. 65 Ustava ratifikovao Konvenciju o definiciji napada sa prilogom uz čl. 5 konvencije i molba da se skine sa dnevnog reda predlog zakona o ovoj konvenciji;

4 — Saopštenje odborskih izveštaja: o izmenama i dopunama u Zakonu o uređenju redovnih sudova; o ugovoru o nenapadanju, sudskom raspravljanju i arbitraži između Kraljevine Jugoslavije i Republike Turske;

5 — Saopštenje interpelacija narodnih poslanika: Dr. Milana Metikoša na Ministra finansija o korupciji šefa otkupnog ureda za duvan, duvanske stanice u širokom Brijegu u Hercegovini; dr. Milana Metikoša na Ministra poljoprivrede o sprečavanju stvaranja seljačkih organizacija kao mlekarških udruženja u radu za bolje cene mleka; Alojzija Pavliča na Pretsednika Ministarskog saveta i Ministra pravde o rasturanju masonskih loža ilegalnih društava u našoj zemlji i odbijanje prvenstva; Alojzija Pavliča na Pretsednika Ministarskog saveta i Ministra pravde o postavljenju dr. Janka Bedekovića za starešinu Upravnog suda u Celju i odbijanje prvenstva;

6 — Saopštenje izveštaja Ministra socijalne politike i na-

rodnog zdravlja o odgovorima na interpelacije;

7 — Saopštenje izveštaja Ministra pravde o izdavanju poslanika sudu;

8 — Otsustva narodnih poslanika;

9 — Molbe i žalbe;

10 — Razna akta.

Govornici: Ministar pravde **Božidar Maksimović** (dva puta).

Dnevni red: Produženje pretresa i usvajanje u načelu, po jedinostima i konačno izveštaja Odbora za proučavanje zakonskog predloga o razrešenju fideikomisa.

Govornici: Anton Krejči, dr. Ljudevit Auer, Ministar pravde **Božidar Maksimović** (dva puta), izvestilac dr. Stjepo Knežević, Alojzija Pavlič.

Potpretsednik dr. Kosta Popović: Otvaram XXXVIII redovni sastanak Narodne skupštine. Izvolite čuti zapisnik prethodnog sastanka.

Sekretar Ante Kovač pročita zapisnik XXXVII redovnog sastanka.

Potpretsednik dr. Kosta Popović: Ima li ko da stavi primedbu na pročitani zapisnik? (Nema). Primedaba nema, zapisnik je primljen.

Izvolite čuti Ukaz Nj. V. Kralja o zastupanju Ministra inostranih poslova od strane Ministra poljoprivrede (čita):

MI

ALEKSANDAR I

po milosti Božjoj i volji narodnoj
KRALJ JUGOSLAVIJE

Pošto će se Naš Ministar inostranih poslova Jevtić Bogoljub baviti izvesno vreme u inostranstvu, to, na predlog Pretsednika Našeg Ministarskog saveta a na osnovu čl. 12 Zakona o uređenju Vrhovne državne uprave — postavljamo:

Za zastupnika Našeg Ministra inostranih poslova dr. Kojića Dragutina, Našeg Ministra poljoprivrede.

Pretsednik Našeg Ministarskog saveta neka izvrši ovaj Ukaz.

17 juna 1934 godine,
u Beogradu.

Pretsednik Ministarskog saveta
Nikola T. Uzunović, s. r.

ALEKSANDAR, s. r.

(Narodni poslanici saslušali su stojeći čitanje Ukaza i propratili uzvicima: Živeo Kralj!)

Izvolite čuti zakonske predloge.

Sekretar Ante Kovač (čita): G. Ministar inostranih poslova izveštava Skupštinu da je Nj. V. Kralj na osnovu čl. 65 Ustava ratifikovao Konvenciju o definiciji napada sa prilogom uz čl. 3 iste Konvencije i moli da se skine sa dnevnog reda predlog zakona o gore pomenutoj Konvenciji.

Potpredsednik dr. Kosta Popović: Ovaj se izveštaj prima na znanje i postupiće se po Poslovniku.

Izvolite čuti odborske izveštaje.

Sekretar Ante Kovač (čita): Odbor za proučavanje zakonskog predloga o izmenama i dopunama u Zakonu o uređenju redovnih sudova podnosi Skupštini na rešenje svoj izveštaj. (Vidi prilog);

Odbor za proučavanje zakonskih predloga o međunarodnim ugovorima i sporazumima podnosi Skupštini na rešenje svoj izveštaj o predlogu zakona o ugovoru o nenapadanju, sudskom raspravljanju i arbitraži između Kraljevine Jugoslavije i Republike Turske. (Vidi prilog).

Potpredsednik dr. Kosta Popović: Ovi izveštaji umnožiće se i razdati narodnim poslanicima, a staviće se na dnevni red kad to Skupština odluči.

Izvolite čuti interpelacije.

Sekretar Ante Kovač (čita): G. dr. Milan Metikoš, narodni poslanik, upućuje interpelaciju na Ministra finansija o korupciji šefa otkupnog ureda za duvan duvanske stanice u Širokom Brijegu u Hercegovini. (Vidi prilog);

G. dr. Milan Metikoš, narodni poslanik, upućuje interpelaciju na Ministra poljoprivrede o sprečavanju stvaranja seljačkih organizacija kao mlekarskih udruženja u radu za bolje cene mleka;

G. Alojzij Pavlič, narodni poslanik, upućuje interpelaciju na g. Pretsednika Ministarskog saveta o rasturanju masonskih loža, ilegalnih društava u našoj zemlji i traži da joj se prizna prvenstvo. (Vidi prilog);

Potpredsednik dr. Kosta Popović: Ima reč g. Ministar pravde da se u ime Kraljevske vlade izjasni o traženom prvenstvu.

Ministar pravde Božidar Maksimović: Gospodo, u ime Kraljevske vlade čast mi je izjaviti da ne mogu primiti traženo prvenstvo za ovu interpelaciju.

Potpredsednik dr. Kosta Popović: G. Ministar pravde ne prima traženo prvenstvo. Prima li Narodna skupština traženo prvenstvo? (Ne prima). Prvenstvo nije primljeno. Izvolite čuti dalje.

Sekretar Ante Kovač (saopštava): G. Alojzij Pav-

lič, narodni poslanik, upućuje interpelaciju na g. Pretsednika Ministarskog saveta i Ministra pravde o postavljenju dr. Janka Bedekovića za starešinu Upravnog suda u Celju i traži da joj se prizna prvenstvo. (Vidi prilog).

Potpredsednik dr. Kosta Popović: Ima reč g. Ministar pravde da se izjasni o traženom prvenstvu.

Ministar pravde Božidar Maksimović: Gospodo, ja ne mogu da primim hitnost za interpelaciju narodnog poslanika g. Pavlića po pitanju postavljenja starešine Upravnog suda u Celju.

Potpredsednik dr. Kosta Popović: Gospodin Ministar pravde ne prima traženo prvenstvo. (Aloziji Pavlič: Molim za reč!) Nemate reč. Prima li Narodna skupština traženo prvenstvo. (Ne prima). Prvenstvo nije primljeno.

Izvolite čuti izveštaje g. g. Ministara.

Sekretar Ante Kovač (čita):

G. Ministar socijalne politike i narodnog zdravlja izveštava da će na interpelaciju dr. Milana Metikoša o zaposlenju stranih nameštenika i radnika odgovoriti kad prikupi potrebne podatke.

Potpredsednik dr. Kosta Popović: Ovaj se izveštaj prima na znanje. Izvolite čuti zahteve za izdavanje sudu narodnih poslanika.

Sekretar Ante Kovač (čita): G. Ministar pravde odustaje od zahteva ovlašćenja za produženje krivičnog postupka protivu g. Vladimira St. Krstića, narodnog poslanika, za delo iz § 318 Kaz. zak. po tužbi Milana Savića.

Potpredsednik dr. Kosta Popović: Ovaj će se izveštaj g. Ministra pravde dostaviti Imunitetnom odboru. Izvolite čuti molbe za odsustva.

Sekretar Ante Kovač (čita): G. Dako Makar, narodni poslanik, moli 14 dana odsustva zbog bolesti.

Potpredsednik dr. Kosta Popović: Odobrava li Skupština traženo odsustvo? (Odobrava). Ovo je odsustvo odobreno. Izvolite čuti molbe i žalbe.

Sekretar Ante Kovač saopštava sledeće molbe i žalbe upućene Narodnoj skupštini: Hristine Čuković, Jevde Miljković, Mihaila V. Kasoma, Slavka Trninića, Petra Marinkovića, Svetozara Miloševića, Marije Mađer, Kristine T. Mitrović, Ksenije Spešnjev, Marije Kugler-Angilske, Radislava Vujovića, Joze Rančića, Miloša Petrovića, Marice V. Lukić, Radoja Živanovića, Marije Kozulić, Antuna Špoljara, Petra Komadine, Vidojka Pejčića i Radiše Jelovca.

Potpredsednik dr. Kosta Popović: Ove će se molbe i žalbe uputiti Odboru za molbe i žalbe. Izvolite čuti razna akta.

Sekretar Ante Kovač saopštava sledeća razna

akta: Saveza gradova Kraljevine Jugoslavije — Beograd; Trgovačko industrijske i zanatske banke — Novi Sad; Osiguranih radnika kod Okružnog ureda za osiguranje radnika u Nikšiću; Maloposednika varošice Jelsa; Josipa Belena; Organizacije Jugoslovenske nacionalne stranke u Bakru; Udruženja industrijalaca za Savsku banovinu — Zagreb.

Potpredsjednik dr. Kosta Popović Ove se pretstavke i rezolucije primaju na znanje.

Prelazimo na dnevni red. Prva tačka dnevnog reda je produženje pretresa izveštaja Odbora za proučavanje zakonskog predloga o razrešenju fideikomisa.

Reč ima narodni poslanik g. Anton Krejči.

Anton Krejči: Gospodo narodni poslanici, mi smo pozdravili zakonski predlog kojim se ide na to da se razreše fideikomisi. Ali, gospodo, vladin nacrt ovog zakonskog predloga uzimlje kao dan kojim su razrešeni fideikomisi datum Vidovdanskog Ustava, t.j. 28 juni 1921 godine. Ovo je neispravno iz pravnih i materijalnih razloga.

Istina je, da su članom 38 Vidovdanskog Ustava ukinuti fideikomisi, ali oni nisu i razrješeni. Vladin nacrt stoji na stanovištu da time što je zakon ukinut, u ovom slučaju Ustav, da nije oživilo stanje koje je bilo prije donošenja toga ustavnog propisa. Međutim ovo stanovište nije opravdano. U Vidovdanskom Ustavu stajala je ustanova da se u Zagrebu osniva Kasacioni sud za cijelu državu. Kasacioni sud stvarno nije osnovan, dakle ga nije trebalo ni ukinuti. Unatoč ustavnog naređenja, fideikomisi postoje sve do danas, jer su samo u načelu ukinuti, ali nisu razrješeni. Budući da fideikomisi nisu dakle stvarno razrješeni dne 28 juna 1921 g., to su oni ostali u funkciji sve do danas. A budući da je Vidovdanski Ustav ukinut, to se ne može postaviti fikcija da se oni razrješavaju danom 28 juna 1921 godine. Ne može se danas na osnovu jednog propisa koji nikada nije u život priveden naknadno ustanovljavati odlučan dan kojega je taj propis imao stupiti na snagu. Imade cijeli niz ustavnih odredaba koje nijesu u život provedene, pa kada se danas o tim predmetima donose zakoni, nitko se ne pozivlje na odnosnu odredbu Vidovdanskog Ustava.

Materijalno je ovo riješenje nemoguće sa razloga jer se nazočnim zakonom regulišu pravni odnosi 12 godina unatrag. U tih 12 godina dogodile su se u fideikomisnoj imovini sve moguće promene, naročito su treće osobe stekle tu razna prava, preduzete su obaveze, prodavane su nekretnine, naročito šume koje su po kupcu eksploatisane. Na osnovu ovoga nacrta mogli bi se svi ovi ugovori pobijati, a time bi bio dat povod nebrojenim parnicama i strašnom haosu. Time bi bilo omogućeno da se nanese šteta interesima malih ljudi, koji su u poslednjih 12 godina bili ma u kakvoj vezi sa dosadašnjim fideikomisnim ovlašćenjima. Ovi bi ovlašćenici, u koliko sada nastupe promjene time što se sada unatrag, danom 28 juna 1921 godine, menja vlasništvo fideikomisne imovine, mogli da razreše sve ugovore koji im ne konveniraju. Naročito je stanje nastalo u Dravskoj banovini gde je ustavna odredba: »Ukidaju se«, prevedena na slovenački sa: ukinie-jo se, što znači da će biti u budućnosti ukinuti.

Svim ovim procesima, sporovima i pravnoj nesigurnosti može se izbeći time da se razriješenje fideikomisa provede danom kada ovaj zakon stupa na snagu. To odgovara i pravnom shvaćanju i opštim

potrebama. Pri tome smatram za samo po sebi razumljivo da fideikomisi koji su bili u nadležnosti Kasacionog suda u Beogradu i u Dalmaciji, da su faktički već razrješeni i ostanu razrješeni, kako je već kazano u § 16 u redakciji odborskoj.

Molim vas, dakle, da se izmeni nacrt zakona u tome smislu, da on stupa na snagu sa danom kad bude oglašen. Inače imali bismo to da bi se stvorilo mnoštvo parnica. A i sa nacionalnog gledišta bilo bi od velike štete ako bi ostalo ovako kao što sada ovaj nacrt predvida. Jer, oni koji nemaju smisla za našu državu, koji su otišli iz naše države u druge države, u inostranstvo, sada bi se koristili ovim zakonima, sa kojim nisu nikad računali da dobiju jedno pravo koje im ne pripada.

Zbog toga molim g. Ministra da se izmeni ovaj zakon i da zakon stupa na snagu onoga dana kada bude objavljen.

Potpredsjednik dr. Kosta Popović: Reč ima narodni poslanik g. dr. Ljudevit Auer.

Dr. Ljudevit Auer: Gospodo narodni poslanici, imade pravnih instituta srednjovekovnih, koji su se provlačili sve do današnjeg dana. Nema više nego nekoliko decenija, od kako je kmetstvo ukinuto, a fideikomisi pravno su postojali sve do Vidovdanskog Ustava, 28 juna 1921 godine. Tek Vidovdanski Ustav u čl. 38 propisuje da se fideikomisi ukidaju. Ali niti Vidovdanski Ustav, a niti koji kasniji zakon ne propisuje, na koji će se način fideikomisi razrešiti, i kome će pripasti imovina, koja postaje slobodna razrešenjem fideikomisne veze. U tom pogledu bio je Vidovdanski Ustav leks imperfekta, pa je bio potreban poseban zakon, kojim će biti određeno, kome će pripasti imovina, i koji će propisati postupak potreban, da se fideikomisi razreše.

Fideikomisi jesu plod feudalnih odnošaja srednjega veka. Kao što znamo, rimsko pravo poznaje slobodu testiranja, pa su se načela rimskoga prava širila i među plemstvom. Slobodnim testiranjem drobila se je plemićka imovina i prelazila u tuđe ruke, pa se je zato pojavila tendencija, da plemićka dobra ostanu u rukama plemićkih porodica. Plemićka dobra odbacivala su prihode, pa je bilo potrebno da se takva dobra neokrnjena očuvaju, da se u jednu ruku održi sjaj i ugled pojedine plemićke familije, a u drugu ruku, da takva familija može ispuniti svoje feudne obaveze prema srednjovekovnoj feudalnoj državi. To je bio razlog, da je proglašena imovina stanovitih porodice neotudivim dobrom ove plemićke familije. Fideikomisarna isprava određivala je, na koji će način prelaziti imovina od jednog člana familije na drugog. Negde je bila primogenitura, negde majorat, negde seniorat, a negde kombinacija toga. Doduše, pravo instituirati fideikomis, nije bilo ograničeno samo na plemiće, ali je bilo potrebno za valjanost fideikomisa prethodno ishoditi dopuštenje zakonodavne vlasti, pa kako je zakonodavna vlast u staleškoj državi srednjega veka bila u rukama plemića, jasno je, da je u praksi samo plemićka imovina proglašena fideikomisnom imovinom.

Nauka o feudima nije se dala dovesti u sklad sa pojmom vlasništva kao eminentno apsolutnog prava. Zato je pravna teorija stvorila fikciju o razdeljenom vlasništvu, a pozitivni zakoni, nastali u feudalno doba, kodifikovali su ovu fikciju. Tako i opšti građanski zakon u § 357 kaže: Ako je u jednoj istoj osobi spojeno pravo na supstanciji stvari sa pravom na koristi, pravo vlasnosti jeste potpuno i nerazdeljivo.

Ali ako jedan ima pravo samo na supstanciji, a drugi zajedno sa pravom na supstanciji ima isključivo pravo na koristi iste stvari, tada je pravo vlasnosti razdeljeno, i za obojicu nepotpuno. Onaj zove se po terminologiji opšteg gradanskog zakona vrhovni vlasnik, a ovaj vlasnik koristovni. Feudalna dobra jesu ona dobra, kod kojih je vlasnost razdeljena.

Deoba vlasnosti na potpunu i nepotpunu u opreci je sa pojmom o pravu vlasništva. Ako je pravo vlasništva potpuna moć nad stvari, onda deo te moći ne može biti pravo vlasništva. Pravo vlasništva je apsolutno pravo, pa se ne mogu zamisliti dva apsolutna prava na jednu te istu stvar sa homogenim sadržajem, nego jedno od njih može biti apsolutno, a drugo mora biti relativno. Prava koja ograničavaju i stežu prava vlasništva mogu biti samo relativna prava, »Jura in re aliena«.

Vodeći računa o pravnim odnošajima, koji su postojali u vremenu kodifikacije opšteg gradanskog zakona, koji su doneli instituciju feuda, došla je u pozitivni zakon deoba na potpuno i nepotpuno vlasništvo. Kod feuda zapravo mogao se je smatrati vlasnikom samo tako zvani vrhovni vlasnik, a koristovno vlasništvo samo kao »Jus in re aliena«. Koristovni vlasnik nije mogao nikad postati neograničenim vlasnikom, ako je utrnulo vrhovno vlasništvo. Vrhovni vlasnik, obratno, dobio je neograničeno pravo raspolaganja sa stvari i njenim koristima, čim je prestalo koristovno vlasništvo.

Po općem pravu posednik feuda je samovlasnik. Vlasništvo mu je ograničeno sa zabranom otudjenja fideikomisne imovine i sa pravima čekalaca, ali čim otpadnu čekaoci, usled smrti, odreknuća i t. d., koji su zvani na nasledstvo, još za života posednika fideikomisa postaje on neograničen vlasnik fideikomisa. Pravo čekalaca po općem pravu nije ništa drugo nego eventualno pravo nasledstva.

Po opštem gradanskom zakonu vlasnost fideikomisne imovine je razdeljena među čekaocima i onim koji poseduje. Čekaoci imaju vlasnost vrhovnu, a onaj i vlasnost koristovnu. To odgovara teoriji u vremenu kodifikacije opšteg gradanskog zakona, po kojoj je neko mogao imati »dominium directum« a drugi osim toga i »dominium utile«. Ova teorija, kako je rečeno, ne odgovara pojmu vlasništva, jer ne mogu biti dva apsolutna prava na jednu te istu stvar.

Od propisa pozitivnog prava od interesa je još da se spomene da posednik ima sve koristi iz fideikomisa i iz priraštaja, ali nema supstanciju stvari. On nosi i sve terete, ali ne odgovara ako se supstancija fideikomisa umanjila bez njegove krivine. Posednik fideikomisa mogao je treći deo fideikomisa zadužiti, a njegov nastupnik dužan je platiti samo one dugove, koje je njegov prednik učinio sa odobreniem suda.

Vidovdanskim Ustavom izrečena je norma da se fideikomisi ukidaju. Jedni sudovi kod nas stali su na stanovište da se fideikomisi nemožu razrešiti pre nego što se donese specijalan zakon, koji će odrediti kojima će licima pripasti fideikomisna imovina, kao i propisati postupak o razrešenju fideikomisa. Drugi su sudovi na osnovu izrečene norme u Vidovdanskom Ustavu razrešavali fideikomise, pa su jedni sudovi uručivali celu fideikomisnu imovinu u neograničeno vlasništvo onome koji se na dan stupanja na snagu tog Ustava zatekao kao zakoniti posednik fideikomisa, a drugi su sudovi preduzimali deobu fideikomisne imovine između posednika fideikomisa i čekalaca, t. j. onih koji su po fideikomisnoj ispravi pozva-

ni da iza njega dobiju posed. fideikomisa.

Kao što kod nas nije postojala jednodušnost u našoj judikaturi, tako se isto i strani zakoni razilaze u pitanju razrešenja fideikomisa. Česki zakon pretvara fideikomise u fideikomisarne supstitucije. Po českom zakonu dobiva celu fideikomisnu imovinu sadašnji posednik kao nasledstvo opterećeno fideikomisarnom supstitucijom u korist prvog čekaoca. Zakoni nekih nemačkih država predaju fideikomisarnu imovinu sadašnjem posedniku kao nasledstvo opterećeno fideikomisarnom supstitucijom i u korist daljih čekalaca. Talijanski zakon deli fideikomisnu imovinu između posednika fideikomisa i čekalaca. I naš zakon rešio se je da porodične fideikomise razreši tako, da će fideikomisna imovina postati suvlasništvo onoga, koji je posednik fideikomisa i onoga koji je po fideikomisnoj ispravi prvi čekalac, i to svakom sa jednom polovinom. Na polovini, koja pripada prvom čekaocu, posednik fideikomisa zadržava pravo plodouživanja do svoje smrti, ali najdalje do 1 januara 1945 god.

Razlog zašto nisu uvaženi i dalji čekaoci jest u tome, što i tako postoji mala verovatnost da bi svi mogli doći na red, a sa stanovišta narodnog gospodarstva, ne bi bilo opravdano, da se fideikomisna imovina i suviše rasparčava.

Važno je bilo još da se reši pitanje, koji je dan odlučan za razrešenje fideikomisa. Ovde su postojala dva mišljenja. Jedno je, da to bude dan, kada će ovaj zakon dobiti obaveznu snagu, a drugo je mišljenje, da to bude 28 juni 1921 god., dan kada je Vidovdanski Ustav stupio na snagu. Posve ispravno Zakon je uzeo ovaj dan, jer su po doslovnom tekstu Vidovdanskog Ustava, da se fideikomisi ukidaju, oni već danom stupanja na snagu Vidovdanskog Ustava pravno ukinuti. Prema tome smatra se da je fideikomisna imovina već 28 juna 1921 godine pripala onima, koji su toga dana došli u obzir kao ovlašćenici, a da se samo predaja te imovine ovlašćenicima odgaga do dana, kada će ovaj zakon dobiti obaveznu snagu.

Važno je da se je dan razrešenja fideikomisa u zakonu fiksirao, jer ako je posle toga dana umro posednik fideikomisa ili prvi čekalac, jedna polovina pripada njegovim zakonskim naslednicima. Naime, sa fideikomisnom imovinom postupaju se kao sa zaostavštinom, koja je pripala na dan 28 juna 1921 godine, a koja će se uručiti tek kada ovaj Zakon dobije obaveznu snagu.

Ako posednik fideikomisa nije ostavio zakonskih naslednika, cela fideikomisna imovina pripada prvom čekaocu kao neograničeno vlasništvo, i obratno, ako je prvi čekalac umro bez zakonskih naslednika, cela fideikomisna imovina pripada posedniku fideikomisa. Jedino kod neznatnih fideikomisa, koji se sastoje iz novca do 50.000.— dinara ili vrednostnih papira iste vrednosti ne dolazi do deobe te fideikomisne imovine, nego je dobiva poslednji posednik u neograničeno vlasništvo.

Dobro je što Zakon predviđa da posednik fideikomisa i čekalac mogu pravne odnose u pogledu fideikomisne imovine urediti i drukčije, nego što Zakon određuje, jer život stvara nebrojene pravne slučajeve, gde je najbolje prepustiti interesentima da svoje odnošaje sami uredi, kako misle, da će njihovim interesima najbolje odgovarati.

Kod razrešenja porodičnih fideikomisa mogu nastati i sporovi, jer će biti potrebno da se jedna stranaka uputi na put parnice. Tako je predviđeno u § 11

tač. 2. da će sud prema svojoj oceni jednog od učesnika, između kojih je spor glede prava na bivšu fideikomisnu imovinu uputiti na parnicu. Možda bi bilo dobro, kada bi se u zakonu odredilo, koja će se stranka uputiti na parnicu, a da se to ne ostavi potpuno slobodnoj oceni suda, jer u § 13 tač. 4. imade-mo slučaj, da se ne ostavlja slobodnoj oceni suda, koju će stranku uputiti na put parnice. Tu je rečeno, kada prijavljeno pravo na činidbe iz fideikomisne imovine bude osporeno, uputiće se onaj, koji se poziva na takvo pravo, na put parnice, ako njegovo pravo ne proizilazi iz javnih knjiga ili iz fideikomisne isprave, a ako proizilazi, onda onaj, koji to pravo osporava. Tako bi se u § 11 tač. 2. moglo staviti mesto reči »po svojoj oceni«, reči »analognom primenom propisa vanparničkog postupka o upućivanju naslednika na parnicu«, da bi bilo jasno za sud i za stranke.

Po projektu zakona od propisa zakona imali bi biti izuzeti porodični fideikomisi kod kojih je kao poslednji čekalac postavljena naša država ili koje drugo javnopravno telo ili univerzitet, crkva, zadužbina ili koja druga ustanova u našoj državi, koju je naša država priznala kao opštekorisnu. Na ovaj način perpetuirali bi se fideikomisi, premda nije veliki broj takvih slučajeva ipak bi još i posle ovoga zakona ostalo nekoliko fideikomisa, na koje bi se odnosilo staro feudno pravo. U odboru za proučavanje ovog zakonskog predloga našao se je način, našla se je dobra solucija da se i ovakvi fideikomisi razreše i da posle stupanja na snagu ovoga zakona ne bude više nikakvih fideikomisa. U takvim slučajevima gde je poslednji čekalac država ili javnopravno telo, odrediće Ministar pravde deo fideikomisne imovine koju treba izdvojiti za tu ustanovu kao i način na koji će se to izvršiti. Ovo je dobro i opravdano.

Gospodo narodni poslanici, premda donosimo ovaj zakon sa izvesnim zakašnjenjem, imade i to jednu dobru stranu, a to je, da se je moglo pratiti zakonodavstvo u drugim državama, koje je razrešilo fideikomise, i da se koristimo iskustvima u drugim državama. Zato je naš zakon dobar i treba ga prihvatiti.

Glasajući za ovaj zakon, hoću još da naglasim hitnu potrebu da se donese zakon o seljačkom naslednom pravu, jer je nasledivanje seljačkih ostavina po istim načelima kao nasledivanje u gradovima dovelo našeg seljaka u težak položaj. Vidimo da i druge države donose posebni zakon o seljačkim ostavinama, pa je dužnost naša da i mi donosimo takve zakone koji će odgovarati strukturi naše zemlje kao seljačke države. (Pljeskanje).

Potpredsednik dr. Kosta Popović: Ima reč Ministar pravde g. Božidar Maksimović. (Pljeskanje).

Ministar pravde Božidar Maksimović: Gospodo, iz diskusije i obrazloženja kojim je propraćen ovaj zakonski predlog i samoga teksta vi ste, držim, i sami dovoljno upućeni u ovu stvar, te meni ostaje da, rezimirajući ovu diskusiju, kažem svega nekoliko reči. Pre svega da ukažem na to, na šta su u ostalom ukazali i svi govornici koji su u diskusiji uzeli reč, da ovaj zakon predstavlja jednu davnašnju potrebu. Iako su fideikomisi ukinuti još Vidovdanskim Ustavom 1921 godine ipak i sada posle tolikog vremena predstavlja nerešen problem ili rešenje samo delimično, kako je sada u svojoj reči istakao g. Ljudevit Auer. Posao je ostao nedovršen. Izrečene su odredbe kojim se fideikomisi ukidaju, ali nije dat nikakav

propis o tome kome će i u kolikom delu pripasti od ograničenja i veza fideikomisa oslobođene fideikomisne imovine. U koliko postoji shvatanje da su fideikomisi definitivno skinuti s dnevnog reda i da je to pitanje upravo definitivno okončano, i ono, ima, kako ste već čuli, i raznih i suprotnih varijanta. A u sudskoj praksi, iako je iz iste ustavne odredbe, važeće za celu našu zemlju, pojavile su se različite odluke na raznim pravnim područjima. Jedni sudovi smatrali su da su fideikomisi i ukinuti i razrešeni, dok su drugi sudovi smatrali da su ukinuti a da treba njihovo razrešenje regulisati posebnim zakonom. Ali i oni sudovi koji su smatrali da su fideikomisi ukinuti i razrešeni, nisu imali istovetna shvatanja u pogledu određivanja vlasništva razrešene fideikomisne imovine. Zbog toga celoj ovoj raznolikosti može da se učini kraj samo posebnim zakonom.

Kako je sada lepo istakao g. Auer, tom prilikom, kad je taj posebni zakon projektovan, imala su, u glavnom, da budu rešena dva pitanja: na koji način i na kojoj bazi treba da bude regulisano buduće vlasništvo razrešene fideikomisne imovine, to je jedno, i drugo: koji će datum biti odlučujući za uzimanje u obzir interesenata i ovlašćenika, koji treba da dođu do ostvarenja svoga prava na oslobođenoj fideikomisnoj imovini.

Kod prvog pitanja: na kojoj bazi, na koji način treba da se ta stvar reguliše, — moglo je, u glavnom, biti tri rešenja: ili da cela fideikomisna imovina dođe u neograničeno vlasništvo jednoga od interesenata, ili da se fideikomisna imovina pretvori u fideikomisnu supstituciju, ili da se fideikomisna imovina podeli između izvesnih interesenata: Projekt se rešio na tu deobu, i, iz ukazanih vam razloga, takođe i na to, da ta deoba ne ide do suviše velike rasparsčnosti, nego da se, u glavnom, pretvori u suvlasništvo dva interesovana lica.

Što se tiče pitanja datuma, koji će biti odlučujući za uzimanje u obzir ovlašćenika, interesenata u vlasništvu, koje se stvorilo na oslobođenoj fideikomisnoj imovini, tu je moglo da bude dva rešenja. Ta bi alternativa bila: ili za 28 juni 1921 godine ili za 1934 godinu, t.j. za dan stupanja na snagu ovoga zakona. Ja ne sporim, gospodo, da bi teoriski bilo moguće, — i to smo istakli u našem obrazloženju, kojim je propraćen ovaj zakonski predlog, — da bi teoriski bilo moguće argumentisati i to gledište, da taj datum bude uzet u obzir od dana stupanja na snagu ovoga zakona, ali, u tom slučaju, zakon bi morao imati retroaktivno dejstvo, jer bi poništio sve sudske odluke, koje su u intervalu od 1921 godine do danas donesene. On bi, pored toga, došao u opreku sa stvorenim i izradenim pravnim osećanjem. I, uzimajući sve to u obzir, zakon se opredelio u projektu, a ta je ista načela prihvatio i Odbor, koji je proučavao ovaj zakonski predlog, da taj datum može biti 28 juni 1921 godine. Uzima se, da ponovim u dve-tri reči, što je već ovde do sada u diskusiji istaknuto, da su fideikomisi, koji su 28 juna 1921 godine ukinuti, samim tim prestali da postoje kao pravna institucija, i da je prestalo da bude moguće ne samo stvarati nove fideikomise nego su prestali i oni, koji su do toga trenutka postojali. Oni fideikomisi, koji su do toga trenutka postojali, oslobođavali su se od sviju fideikomisnih veza propisom Vidovdanskog Ustava i pretvorili su se u slobodnu imovinu i u vlasništvo na taj način onih interesenata, koji su se u tom svojstvu zatekli na taj dan, kad je ta imovina

bila oslobođena fideikomisnih ograničenja.

Prema tome tu je postupljeno kao i kod nasljedstva. Smatralo se kao i kod nasljedstva, da se na Vidovdan 1921 godine ta imovina pretvorila u neku vrstu zaostavštine i da su od toga datuma vodili svoje pravo ovlaštenici na nasljedstvo u toj oslobođenoj fideikomisnoj imovini, a da im je uručenje i predaja te imovine imala da bude izvršena kada ovaj zakon stupi na snagu.

To je, gospodo, u odboru skupštinskom koji je ovaj zakonski predlog pretresao diskutovano. Sve su te varijante i sva ta gledišta ispitani. Svi su ti momenti bili uzeti u ocenu i posle duge i stručne diskusije, u kojoj je upotrebljena argumentacija i za i protiv ovakvog gledišta i ovakvog predloga Odbor se saglasio, ako se ne varam, jednoglasno, da se predlog u ovakvoj redakciji usvoji i predloži Narodnoj skupštini na usvojenje.

Zbog toga, gospodo, ja ne mogu primiti ni prigovor g. Krejčija na ovako rešenje i na ovaki predlog kako je ovaj podnesen u koliko se odnosi na sam datum, koji treba da bude odlučujući za uzimanje interesenata u obzir pri određivanju vlasništva fideikomisne imovine, niti, razume se, ni sam predlog, koji ide na to, da se izmeni taj datum i da tekst zakona glasi drugačije.

Gospodin predlagáč nije za takav predlog naveo ništa novo što u Odboru nije već bilo predmet diskusije. Ni jednog novog momenta tu nema koji nije već bio uzet u ocenu. Gospodin Krejči se, kako sam ga ja razumeo, u glavnom zadržao na dva momenta. Prvo, on tvrdi da ovaj zakon, uzimajući kao odlučujući datum 28 juna 1921 godine, vraća stanje u nazad i da na taj način ima retroaktivno dejstvo. Međutim, kako sam malo pre istakao ovde, kada bi se usvojio njegov predlog bilo bi obrnuto. Onda bi tek zakon imao retroaktivno dejstvo i poništio bi već donete sudske odluke.

Drugo, g. Krejči je predložio izmenu zbog toga što po njegovom mišljenju na ovaj način kako se predlaže propisanim zakonom treba da ta imovina dođe strancima u ruke i obrnuto: ako bi se usvojio njegov predlog mi bi od toga bili oslobođeni. Gospodo, pre svega g. predlagáč u tome smislu nije naveo nikakav fakat iz koga bi sledovalo, da zaista tako treba da se dogodi. A i kada bi, ta fakta ovde prikazao, jedan ili šta ja znam koliko konkretnih slučajeva, ipak to ne bi mogao da bude razlog da mi tu izmenu usvojimo, jer ovde se pravi jedna pravna norma, jedan generalni propis a ne ide se od slučaja do slučaja, jer se na takav način nikakav zakon ne bi mogao doneti.

Što se tiče prigovora — i to uzgred da pomenem — g. Krejčija da je odredba Vidovdanskog Ustava u kojoj je rečeno da se fideikomisi ukidaju, na slovenačkom značila: »ukinuće se«, i da bi i to bio jedan od razloga, zbog kojih treba da prihvatimo njegovo gledište, — ja mislim da to nije uopšte dovoljan argumenat, koji bi mogao da bude od nekog pravnog dejstva. To je, ja mislim, sasvim irrelevantno, kako je tamo taj propis bio pročitao i prikazan, i kako se je tamo razumeo. Mi znamo kako glasi njegov autentičan tekst, a njegov autentičan tekst glasi: da su fideikomisi od toga trenutka ukinuti. I zbog toga smo mi morali ovakav zakonski tekst i napraviti; zbog toga su i komisija, koja je radila ovaj predlog, ispitujući sve momente koji dolaze u obzir, i Odbor koji je proučavao ovaj

predlog, usvojili ta načela i prihvatili ovako predloženi projekat, pa molim Narodnu skupštinu da ga i ona takvog izvoli usvojiti. (Burno odobravanje i pljeskanje).

Potpretseđnik dr. Kosta Popović: Pretres u načelu ovog zakonskog predloga je završen, prelazimo na glasanje.

Ona g. g. narodni poslanici, koji prihvataju u načelu ovaj zakonski predlog, glasaće »za«, a koji ne prihvataju, glasaće »protiv«. Molim g. sekretara da izvrši prozivku.

Sekretar Milan Mravlje proziva narodne poslanike da glasaju i oni su glasali ovako:

Glasali su »za«: Avramović Branko, Adić Ante, Aleksić Kosta, Alilović Saćir, Andelinović Budislav-Grgur dr., Antonijević Dušan, Arandelović Jovan Auer Ljudevit dr., Babamović Jordan, Baljić Salih, Benko Bogdanović Iso, Božić Milan A., Borisavljević Strahinja, Brkić Stjepan, Brušija Radoslav, Bugarski Dragutin, Budišin Stevan, Bukvić Aleksandar, Bunović Milan, Varda Sever, Vasiljević Stevan dr., Veličković Miladin, Veljković Veljko, Vidaković Vitomir, Vidić Ješa dr., Vidović Bogdan dr., Vujić Dimitrije V., Vukićević Bogić dr., Gavrančić Oton dr., Gavrilović Branišlav, Gavrilović Oto, Gajšek Karlo, Glavički Božidar, Gajić Pero, Grba Milovan dr., Grbić Emilijan, Grdić Vasilj, Davidović Vitomir, Danilović Živko, Demetrović Juraj, Dimitrijević Mita, Dobrović Milan S., Dobrovoljac Milan J., Dovezenski Jovan S., Drljača Branko, Drmelj Alojzij, Duboković Juraj, Dorđević Vladimir, Živančević Mihailo, Živković Isidor, Živković Negosim dr., Živojinović Dušan M., Zemljić Jakob, Ivandekić-Ivković Mirko dr., Ivanišević Petar, Ivaičević Dušan, Isaković Milivoje D., Isaković Mito, Janković Velizar dr., Jevremović Dragoljub dr., Jevtić Životije, Jevtić Milutin Al., Jevtić Mihailo R., Jevtić Radovan, Jelić Milutin, Jovan Andrija, Jovanović Aleksandar, Jovanović Đoka, Jovanović Jova, Jovičić Dobrosav, Kajmaković Omer, Kalamatijević Mihailo R., Katić Miloš, Kačanski Stevan, Klinc An-ton, Knežević Stjepo dr., Kovač Ante Lj., Kovačević Dragutin-Karlo, Kojić Dragutin dr., Koman Albin, Kostić Dragutin dr., Kramer Albert dr., Krstić Zarije, Krstić Milutin, Krstić Simo, Kujudžić Andrije K., Kujundžić Bogoljub K., Kumanudi Kosta dr., Kurtović Vojko, Kurtović Šukrija, Lazarević Milovan M., Lazarević Todor dr., Lazarević Filip S. dr., Lisavac Mladen dr., Lulić Petar, Maksimović Božidar, Malančec Vlado dr., Marinković Vojislav dr., Marjan Đuro, Marković Velimir, Marković Milenko dr., Marković Milorad P., Marković Nikola, Mastrović Ante F., Matica Pavao, Matić Đoka N., Maceković Matija, Mašić Marko, Mijić Milan Đ., Miletić Vjekoslav dr., Miletić Vladislav, Milošević Gavro, Milošević Mladen P., Milutinović Milinko R., Mitrović Jovan R., Mitrović Ljubomir M., Mihailović Ilija P., Mihailović Svetislav dr., Mozer Hans dr., Mravlje Milan, Mulalić Mustafa A., Nikić Fedor dr., Nikodijević Arandel D., Nikolić Branko dr., Nuić Petar dr., Njamcul Ranko dr., Ostojić Đuro dr., Paleček Ivan dr., Parabučki Đorde, Paranos Špiro F., Patrnođić Ljuba, Perić Milivoje Đ., Perić Ninko dr., Petković Milan, Petrović Marko, Pešić Milutin, Pogačnik Viktor, Popović Dimitrije On., Popović Dobrivoje Ger. dr., Popović Jeftimije, Popović Kosta dr. (predsedava), Popović Milan V., Popović Milan dr., Popović Svetislav dr., Princip Jovo, Pucelj Ivan J., Radonjić Miljan, Radonić Milan, Rajić Toša dr., Savić Arandel P., Savić

Sava V., Savković Ilija, Santo Čavro dr., Sekulić Milan dr., Selić Joca M., Selmanović Alija, Simić Milorad, Smiljanić Toma dr., Spasović Vukašin, Srškić Milan dr., Stajković Nikola, Stanojević Dragomir M., Stevanović Živojin Ar., Stevanović Milan, Stepanović Milan R., Stijić Milan dr., Stojadinović Miloslav dr., Stošić Stamenko, Strezović Krsta, Tadić Gligorije dr., Tonić Todor R., Topalović Milan, Toromanović Hasan, Trbić Vasilije, Trbojević Uroš dr., Trifunović Ljubiša, Čirić Đorđe, Čirić Stevan, Uzunović Nikola T., Urošević Mirko II., Urukalo Sergije, Fizir Viktor, Hajdinjak Anton, Hanžek Lavoslav dr., Hasانبegović Avdo dr., Hristić Bora, Cimović Filip, Cerer Anton, Čipušević Metodije, Čorbić Branko, Čohadžić Hazim, Šarković Tihomir, Šelmić Dragić N., Šiftar Stevan, Šnajder Franjo, Šumenković Ilija dr.

Glasali su »protiv«: Krejči Anton, Lončar Ivan, Pavlič Alojzij, Pahernik Franjo, Prekoršek Ivan.

Otsutni: Aksentijević Aleksandar, Antunović Josip, Banajac Ljubomir, Batinić Jozo, Bačić Stjepan dr., Beširović Dimitrije R., Valjavec Stjepan, Vošnjak Bogumil dr., Gospodnetić Franjo, Grubanović Milan, Guber Franjo dr., Dervišić Đulaga, Dimitrijević Hadži-Todor, Dodić Aleksandar-Taka, Došen Mirko dr., Dragović Milonš P., Đokić Risto, Đurić Mihailo, Elegović Ivo dr., Živanović Milan, Zaharić Čedomir, Zeljković Boško, Ilić Srđa-Milan dr., Jeličić Boža C., Jeremić Živojin, Kešeljević Nikola dr., Knežević Lovro, Kožul Marko dr., Kostić Milorad J. dr., Kraljević Dragan dr., Kraft Stevan dr., Krstanović Risto, Krstić Vladimir, Krstić Mihailo V., Kuntarić Ante dr., Kunjašić Joakim, Lazarević Teodosije K., Leušić Đuro dr., Lončarević Ivan dr., Lončar Stanko, Lukić Živan dr., Makar Dako, Maksimović Stjepan, Marjanac Simo, Markić Franjo, Metikoš Milan dr., Milutinović Milorad Đ., Misirlić Jovan T., Mohorić Ivan, Nedeljković Uroš P., Nikić Nikola dr., Ninković Tripko, Novaković Tode dr., Perić Matej dr., Perko Dragutin V., Petovar Lovro, Petrak Nikola, Petričić Živko dr., Pivko Ljudevit dr., Pištelić Slavko A. dr., Popović Dušan, Praljak Nedeljko, Preka Nikola, Prša Šime dr., Pustoslemšek Rasto, Radivojević Lazar Lj., Radić Ivan, Radović Savo dr., Rako Janko dr., Rape Stane dr., Rorbaher Julijan dr., Ružić Viktor dr., Saračević Radenko, Sokić Milivoje M., Sokolović Nikola, Spahić Vlado, Spindler Vjekoslav, Stažić Josip, Stanić Andra, Stanišić Vladimir dr., Stanojević Milutin, Stepanov Milivoj, Stefanović Ignjat, Stojković Milan Đ dr., Teodorović Vojislav, Tešić Maksim, Tolić Ignjat M. dr., Tomić Jakob, Trkulja Stanko, Trpković Stavra K., Čuković Milan, Urek Ivan, Fidančević Toma dr., Fotirić Arsa, Hodera Svetislav V., Hribar Nikola, Cenkić Juraj dr., Šega Ferdo, Šecrov Slavko dr., Šiljegović Vladimir, Šurmin Đuro dr.

(Posle glasanja)

Potpredsednik dr. Kosta Popović: Gospodo, izvolite čuti rezultat glasanja. Glasalo je svega 202 narodna poslanika i to 197 »za« a 5 »protiv«. Time je primljen u načelu zakonski predlog o razrešenju fideikomisa. (Pljeskanje).

Prelazimo na pretres u pojedinostima. Glasanje će se vršiti po paragrafima. Gospoda narodni poslanici koji pojedine paragrafe primaju neka izvole sedeti, a koji ne primaju izvolite ustati.

Molim g. izvestioca da izvoli pročitati § 1.

Izvestilac dr. Stjepo Knežević pročita § 1 po predlogu odborskom.

Potpredsednik dr. Kosta Popović: Prima li Skupština ovako pročitani § 1? (Prima — Ne prima).

Potpredsednik dr. Kosta Popović: Ona gospoda narodni poslanici, koja primaju izvolite sedeti, a koja su protiv izvolite ustati. (Većina sedi). Objavljujem da je § 1 primljen većinom glasova po predlogu odborskom. Izvolite čuti dalje.

— Za ovim je Narodna skupština glasajući sedenjem i ustajanjem o svakom pojedinom paragrafu, u smislu čl. 102 Ustava i § 67 Zakona o poslovnom redu u Narodnoj skupštini, usvojila većinom glasova sve paragrafe od § 2 do § 22 zaključno po predlogu Odbora.—

Potpredsednik dr. Kosta Popović: Izvolite čuti § 23.

Izvestilac dr. Stjepo Knežević pročita § 23 po predlogu odborskom.

Potpredsednik dr. Kosta Popović: Reč ima narodni poslanik g. Alojzij Pavlič.

Alojzij Pavlič: Gospodje narodni poslanici! Vrhovno načelo šestojanuarske politike je narodno in državno edinstvo. (Glasovi: Tako je!) Toda će gledamo pri posameznih zakonih kako se to narodno in državno edinstvo sprovajava v praksi vidimo, da se ne sprovajava, vidimo da se dela popolnoma negativno. To vidimo pri vseh zakonih, to vidimo tudi pri predloženem zakonskem predlogu. Zahtevali smo, da se pri tem paragrafu 23 vnese da se od sodnijskih taks ne da vse samo za graditev sodišč v Črni gori in Južni Srbiji nego nekaj tudi v naše kraje in to popolnoma opravičeno, ker se fideikomisi nahajajo največ v naših krajih. Toda Kraljevska vlada je to zahtevo odbila. Na ta način se narodno in državno edinstvo ponovno v praksi negira. Zato jaz kot predstavnik pravih Slovencev in pravih Jugoslovanov protestiram proti taki praksi (*Dušan Živojinović:* To po tvojoj glavi! — Žagor i protesti kod većine). Mi vidimo, da se za beograjsko univerzo daje 12 milijonov, za ljubljansko pa zelo malo, skoraj nič. Zato zahtevam od Kr. vlade če ji je kaj na tem, da se narodno edinstvo v praksi res sprovede, da dijaki po univerzah ne bodo protestirali, da se ne ponove žalostni dogodki zadnjih dni v Beogradu, kjer so dijaki napravili celo precej materijalne škode, a ne samo da so protestirali v Beogradu nego tudi v Zagrebu in Ljubljani. Protestirali so ker Kr. vlada ne vodi računa o naši mladini, ne vodi računa o naših dijakih, o kmetu, o naših delavcih, ne vodi računa da bi narodno edinstvo sprovedla v praksi. Če bi Kr. vlada sprovajala narodno edinstvo v praksi potem bi dala nekaj procentov za graditev univerzitetne biblioteke v Ljubljani. Ker pa Kr. vlada nima smisla za to, sem tako hud, zato bom glasoval proti. Posebno še ker je nedavno Kr. vlada v katero sem spočetka imel zaupanje postavila dr. Bedekovića za predsednika upravnega sodišča v Celju t. j. človeka, ki ga pozna po njegovih delih in življenju ves Zagreb, ki ga pozna cela Evropa, ki je kriv da je prišlo v Zagrebu do atentatov in da je bilo v Zagrebu toliko ljudi zaprtih in mučenih. A Kr. vlada ima korajžo, da tega človeka ki ima na vesti veliko nedolžnih žrtev, da ga postavi v naše lepo Celje za starešino upravnega sodišča. Kraljevska vlada ne da podpore za graditev univerzitetne biblioteke, toda mi Slovenci bomo brez vladine podpore biblioteko zgradili. Gospodje poslanci, vi glasujete za predlog Kr. vlade ker nimate korajže povedati Vladi resnico zato ste tudi soodgovorni, da se narodno

edinstvo ne sprovaja v praksi in zato glasujem proti. (Žagor i protesti kod većine).

Potpredsednik dr. Kosta Popović: Ima reč Ministar pravde g. Božidar Maksimović.

Ministar pravde Božidar Maksimović: I od sebe kao resornog ministra i od Kraljevske vlade odbijam najkategoričnije prigovor g. Pavlića kao da bi cilj ovom zakonskom projektu ili u ma'kakvom radu ili projektu Kraljevske vlade bilo kakvih težnji ili skrivenih propisa koji će oštetiti narodno i državno jedinstvo. (Burno pljeskanje). G. Pavlič je taj prigovor učinio zbog toga što je smatrao da takse koje treba da budu ubrane za državnu kasu pri sprovođenju ovoga zakona o razrešenju fideikomisa, treba da idu Univerzitetu u Ljubljani. Gospodo, u tome smislu bilo je predloga i drugih kolega g. Pavlića s tih strana, ali su ti predlozi i te težnje morali da budu odbijeni. (Alojzij Pavlič: A zašto?) Sad ću to objasniti. Ja sam se zato i javio za reč da to objasnim. (Alojzij Pavlič ponovo upada u reč). Ja, gospodo, ne bežim od toga da te razloge ovde iznesem. Kao što rekoš, ja sam se zato javio za reč, pa molim g. Pavlića i druge da me mirno saslušaju.

Gospodin Pavlič će dopustiti da ja, kao bivši ministar prosvete, koji sam na tome položaju proveo pune tri godine mogu znati sasvim sigurno i sasvim pouzdano šta je i koliko je učinjeno do sada za naše univerzitete. Ja ne kažem da je učinjeno sve i da nema još mnogo što šta da se učini, ali moram da istaknem da je u istini na toj strani i za te poslove učinjeno mnogo više nego li za sudove. I ako bismo mi imali prava da u ovakvom jednom zakonu, koji donosi specijalne takse i specijalne prihode državi i Ministru finansija, unapred odredimo i njihovu specijalnu namenu, onda bi sasvim prirodno bilo da ta namena bude upravljena na sudsku struku, a ne na neku drugu. (Živo odobravanje). I kada smo mi, gospodo, uskratili sebi i to pravo, i tu mogućnost, i tu pretenziju da to tražimo za nas, onda mislim da smemo tražiti da to bude uskraćeno i drugima, jer se Ministru finansija ne prelijeva. (Živo odobravanje i pljeskanje).

Potpredsednik dr. Kosta Popović: Prelazimo na glasanje o paragrafu 23. Prima li Skupština pročitani § 23 po predlogu odborskom? (Prima — Ne prima). Ona gospoda koja su za izvoleće sedeti, a koja su protiv ustaće. (Većina sedi). Većina sedi. Objavljujem da je § 23 primljen većinom glasova.

Izvolite čuti § 24.

Izvestilac Stjepo Knežević pročita § 24.

Potpredsednik dr. Kosta Popović: Prima li Narodna skupština pročitani § 24? (Prima). Paragraf 24 je primljen. Izvolite čuti § 25.

Izvestilac Stjepo Knežević pročita § 25.

Potpredsednik dr. Kosta Popović: Prima li Narodna skupština pročitani § 25? (Prima). § 25 je primljen.

Prelazimo gospodo na konačno glasanje. Glasaaće se na uobičajeni način »za« i »protiv«. Izvolite čuti prozivku.

Sekretar Milan Mravlje proziva poslanike da glasaju i oni su glasali ovako:

Glasali su »za«: Avramović Branko, Adić Ante, Aleksić Kosta, Alilović Saćir, Anđelović Grgur-Budislav dr., Arandelović Jovan, Auer Ljudevit dr., Babamović Jordan, Baljić Salih, Bogdanović Iso, Božić Mlijan A., Borisavljević Strahinja, Brkić Stjepan, Bru-

kvić Aleksandar, Bunović Milan, Varda Sever, Vasiljević Stevan dr., Vidaković Vitomir, Vidić Ješa dr., Vidović Bogdan dr., Vujić Dimitrije V., Vukićević Bogić dr., Gavrilović Oto, Gajšek Karlo, Glavički Bošija Radoslav, Bugarski Dragutin, Budisin Stevan, Božidar, Grajić Pero, Grba Mitovan dr., Grbić Emilijan, Grdić Vasić, Danilović Zivko, Demetrović Juraj, Dobrović Milan S., Dobrovoljac Milan J., Dovezenski Jovan S., Drljača Branko, Drmelj Alojzije, Duboković Juraj, Đorđević Vladimir, Zivančević Mihailo, Zivković Isidor, Zivković Negosim dr., Živojinović Dušan M., Ivandekić-Ivković Mirko dr., Ivanišević Petar, Ivančević Dušan, Isaković Milivoje Đ., Isaković Mito, Janković Velizar dr., Jevremović Dragoljub dr., Jevtić Životije, Jevtić Mihailo R., Jevtić Radovan, Jovan Andrija, Jovanović Aleksandar, Jovanović Doka, Jovanović Jova, Jovičić Dobrosav, Kajmaković Omer, Kalamatijević Mihailo R., Katić Miloš, Kačanski Stevan, Klinc Anton, Knežević Stjepo dr., Kovač Ante Lj., Kovačević Dragutin Karlo, Kojić Dragutin dr., Koman Albin, Kostić Dragutin dr., Kramer Alber dr., Krstić Zarije, Krstić Milutin, Krstić Simo, Kujundžić Andrija K., Kujundžić Bogoljub K., Kumanudi Kosta dr., Kurtović Vojko, Kurtović Šukrija, Lazarević Milovan M., Lazarević Todor dr., Lazarević Filip S. dr., Lisavac Mladen dr., Lulić Petar, Maksimović Božidar, Malančec Vlado dr., Marinković Vojislav dr., Marjan Đuro, Marković Velimir, Marković Milenko dr., Marković Milorad P., Marković Nikola, Mastrović Ante F., Matić Pavao, Mtić Doka N., Maceković Matija, Mašić Marko, Mijić Milan Đ., Miletić Vjekoslav dr., Miletić Vladislav, Milošević Gavro, Milošević Mladen P., Milutinović Milinko R., Mitrović Jovan R., Mitrović Ljubomir M., Mihailović Ilija P., Mihailović Svetislav dr., Možer Hans dr., Mravlje Milan, Mulalić Mustafa A., Nikić Fedor dr., Nikodijević Arandel Đ., Nikolić Branko dr., Nuić Petar dr., Njamcul Ranko dr., Ostojić Đuro dr., Paleček Ivan dr., Parabučki Đorđe, Paranos Špiro F., Patnogić Ljuba, Perić Milivoje Đ., Perić Ninko dr., Pešković Milan, Petrović Marko, Pešić Milutin, Počučnik Viktor, Popović Dimitrije On., Popović Dobrivoje Ger. dr., Popović Jeftimije, Popović Kosta dr. (predsedava), Popović Milan V., Popović Milan dr., Popović Svetislav dr., Princip Jovo, Pucelj Ivan J., Radonjić Miljan, Radonić Milan, Rajić Toša dr., Savić Arandel P., Savić Sava V., Savković Ilija, Santo Gavro dr., Sekulić Milan dr., Selić Joca M., Selmanović Alija, Simić Milorad, Smiljanić Toma dr., Spasović Vukašin, Srškić Milan dr., Stajković Nikola, Stanojević Dragomir M., Stevanović Živojin Ar., Stevanović Milan Stepanović Milan R., Stijić Milan dr., Stojadinović Miloslav dr., Stošić Stamenko, Strezović Krsta, Tadić Gligorije dr., Tonić Todor R., Topalović Milan, Toromanović Hasan, Trbić Vasilije, Trbojević Uroš dr., Trifunović Ljubiša, Čirić Đorđe, Čirić Stevan, Uzunović Nikola T., Urošević Mirko Il., Urukalo Sergije, Fizić Viktor, Hajdinjak Anton, Hanžek Lavoslav dr., Hasanbegović Avdo dr., Hristić Bora, Cemović Filip, Čerter Anton, Čipušević Metodije, Čorbić Branko, Čohadžić Hazim, Šarković Tihomir, Šelmić Dragić N., Šiftar Stevan, Šnajdar Franjo, Šumenković Ilija dr.

Glasao je »protiv«: Pavlič Alojzij.

Otsutni: Aksentijević Aleksandar, Antonijević Dušan, Antunović Josip, Banjac Ljubomir, Batinić Jozo, Bačić Stjepan dr., Benko Josip, Beširović Dimitrije R., Valjavec Stjepan, Veličković Miladin, Veljković Veljko, Vošnjak Bogumil dr., Gavrančić Oton dr., Gavri-

lović Branislav, Gospodnetić Franjo, Grubanović Milan, Gruber Franjo dr., Davidović Vitomir, Dervišić Đulaga, Dimitrijević Mita, Dimitrijević Hadži Todor, Dodić Aleksandar-Taka, Došen Mirko dr., Dragović Miloš P., Dokić Risto, Đurić Mihailo, Elegović Ivo dr., Živanović Milan, Zaharić Cedomir, Zeljković Boško, Zemljić Jakob, Ilić Srđa Milan dr., Jevtić Milutin Al., Jelić Milutin, Jeličić Boža C., Jeremić Živojin, Kešeljević Nikola dr., Knežević Lovro, Kožul Marko dr., Kostić Milorad J. dr., Kraljević Dragan dr., Kraft Stevan dr., Krejči Anton, Krstanović Risto, Krstić Vladimir, Krstić Mihailo V., Kuntarić Ante dr., Kunjašić Joakim, Lazarević Teodosije K., Leušić Đuro dr., Lončarević Ivan dr., Lončar Ivan, Lončar Stanko, Lukić Živan dr., Makar Dako, Maksimović Stjepan, Marjanac Simo, Markić Franjo, Metikoš Milan dr., Milutinović Milorad Đ., Misirlić Jovan T., Mohorić Vlado, Nedeljković Uroš P., Nikić Nikola dr., Pahernik Franjo dr., Ninković Tripko, Novaković Tode dr., Perić Matej dr., Perko Dragutin V., Petovar Lovro, Petrak Nikola, Petričić Živko dr., Pivko Ljudevit dr., Pištelić Slavko A dr., Popović Dušan, Praljak Nedeljko, Preka Nikola, Prekašek Ivan, Prša Šime dr., Pustoslemšek Rastó, Radivojević Lazar Lj., Radić Ivan, Radović Savo dr., Rako Janko dr., Rape Stane dr., Rorbaher Julijan dr., Ružić Viktor dr., Saračević Radenko, Sokić Miloje M., Sokolović Nikola, Spahić Vlado, Sindler Vjekoslav, Stažić Josip, Stanić Andra, Stanišić Vladimir dr., Stanojević Milutin, Stepanov Milivoj, Stefanović Ignjat, Stojković Milan Đ. dr., Teodorović Vojislav, Tešić Maksim, Tolić Ignjat M. dr., Tomić Jakob, Trkulja Stanko, Trpković Stavra K., Čuković Milan, Urek Ivan, Fidančević Toma dr., Fotirić Arsa, Hodera Svetislav V., Hribar Nikola, Cenkić Juraj dr., Šega Ferdo, Šećerov Slavko dr., Šiljegović Vladimir, Šurmin Đuro dr.

(Posle glasanja)

Potpretsednik dr. Kosta Popović: Izvolite čuti re-

zultat glasanja. Glasalo je svega 187 poslanika, od kojih 186 »za« a 1 »protiv«. Time je i konačno primljen u celini zakonski predlog o razrešenju fideikomisa, i u smislu § 66 Zakona o poslovnom redu Narodne skupštine biće upućen na dalji rad Senatu.

Gospodo narodni poslanici, sa vašim pristankom ja ću zaključiti današnju sednicu. Kao dnevni red za iduću sednicu predlažem:

1 — Pretres izveštaja Odbora za proučavanje zakonskog predloga o sudskom vanparničkom postupku i predloga uvodnog zakona za Zakon o sudskom vanparničkom postupku;

2 — Pretres izveštaja Odbora za proučavanje zakonskog predloga o sporazumu o regulisanju uzajamne reklamacije između Kraljevine Jugoslavije i Republike Turske;

3 — Pretres izveštaja Odbora za proučavanje zakonskog predloga međunarodne konvencije o osnivanju međunarodnih ureda za hemiju sa pravilnikom za međunarodni ured za hemiju;

4 — Pretres izveštaja Odbora za proučavanje zakonskog predloga o sporazumu između Kraljevine Jugoslavije i Kraljevine Rumunije koji se odnosi na tromedu, koja je određena protokolom odnosećim se na granice u Banatu;

5 — Pretres izveštaja Odbora za proučavanje zakonskog predloga o međunarodnoj konvenciji o uničiranom meničnom zakonu;

6 — Pretres izveštaja Odbora za proučavanje zakonskog predloga o ugovoru o prijateljstvu između Kraljevine Jugoslavije i Republike Turske; i

7 — Pretres izveštaja Odbora za proučavanje zakonskog predloga o izmenama i dopunama u Zakonu o redovnim sudovima.

Prima li Skupština predloženi dnevni red? (Prima). Narednu sednicu zakazujem za sutra u 10 časov pre podne, a današnju zaključujem.

Sednica je zaključena u 13.45 časova.

PRILOZI

NARODNOJ SKUPŠTINI

Odbor za proučavanje zakonskog predloga o sudskom vanparničkom postupku, kome je odlukom Narodne skupštine donetom na XXXVI redovnom sastanku od 14 juna 1934 godine, upućen na proučavanje predlog zakona o izmenama i dopunama u Zakonu o uređenju redovnih sudova od 18 januara 1929 godine, na svojoj sednici održanoj 15 juna 1934 godine, proučio je upućeni mu zakonski predlog i našao je da se izmene koje predlaže Kraljevska vlada mogu primiti sa izmenom koju je Odbor učinio a koja se sastoji u sledećem: što se broj sudija u Apelacionom sudu u Zagrebu mesto »30« povećava na »31«; a u Apelacionom sudu u Splitu sa »13« povećava na »14«.

Odboru je čast predložiti Narodnoj skupštini da izvoli primiti ovaj zakonski predlog sa učinjenom izmenom.

Odbor je odredio za izvestioca g. dr. Gligorija Tadića.

15 juna 1934 god.

Beograd.

Sekretar,
Gajšek Karlo s. r.

Pretsednik odbora
dr. Svet. M. Mihailović s. r.

Članovi: F. Cemović s. r., dr. Marko Kožul s. r., dr. Milan Sekulić s. r., Milivoje Đ. Perić s. r., Rad. Jevtić s. r., dr. Toša Rajić s. r., dr. Uroš Trbojević s. r., Boško Zeljković s. r., dr. Ljudevit Auer s. r.

NARODNOJ SKUPŠTINI

Odbor za proučavanje zakonskih predloga o međunarodnim ugovorima i sporazumima primio je na proučavanje predlog zakona o ugovoru o prijateljstvu, o nenapadanju, o sudskom raspravljanju, o arbitraži i o koncilijaciji, zaključenom i potpisanom u Beogradu 27 novembra 1933 godine između Kraljevine Jugoslavije i Republike Turske, usvojivši tekstuelno zakonski predlog u načelu i pojedinostima, te mu je čast predložiti Narodnoj skupštini da ovaj zakonski predlog izvoli usvojiti.

Za izvestioca Odbor je odredio G. Stevana Čirića.

14 juna 1934 godine

Sekretar,
St. Čirić, s. r.

Pretsednik
B. Kujundžić, s. r.

Članovi: Dr. Vjekoslav Miletić, s. r., dr. Miloslav Stojadinović, s. r., dr. Ljudevit Pivko, s. r., Milutin Jelić, s. r., dr. Nikola Nikić, s. r.

INTERPELACIJA

Dr. Milana Metikoša, narodnog poslanika, na Ministra finansija o korupciji šefa otkupnog ureda za duhan duhanske stanice u Širokom Brijegu u Hercegovini.

Gospodine Ministre,

Upravi državnog monopola u Beogradu stigla je koncem aprila ove godine tužba Stanka Sopta Jozinog iz Širokog Brijega protiv šefa otkupnog ureda duhanske stanice u Širokom Brijegu Vladimira Levickoga, radi korupcije, a na tu tužbu do danas nije nikakovo isledenje povedeno premda su u toj tužbi spomenuta mnoga imena raznih lica koja je trebalo po posebnoj izaslaniku Ministarstva finansija svestrano saslušati. Tko ima interesa da se ne vode isledjenja i da se u narodu stvara uverenje, da nema kome da se tuži na nezakonit rad raznih funkcionera koji su postavljeni da štite državne interese. U toj tužbi iznosi tužilac toliko krupne činjenice i tvrdi da je šef otkupnog ureda primao mito od radnika, koje je primao na posao pred otkup duvana pa je potrebno da se te stvari islede. Ako je kriv Levicki tako teškoga dela ima da se preda krivičnom sudu, a ako je tužba neistinita treba tužilac da odgovara pred sudom. Ali, u Širokom Brijegu svi javno o tome govore i narod oseća toga Levickoga već kroz tri godine kao teško zlo i nevolju koji je uzrokovao da narod jauče od nevolje. U godini 1933 uprava državnih monopola odobrila je bila duhanskoj stanici u Širokom Brijegu 8,000.000 struka duhana za sadnju, ali je Levicki na svoju ruku odobrio još par sto hiljada struka koje da je prodavao siromašnom svijetu za 30—50 dinara po hiljadi, što može dokazati katastar duhanske stanice, jer da su izveštaji stanice u prvom i drugom brojanju bili krivi. Tužilac navodi primere da je Levicki primio od Bože Zadro Jozinog iz Momića 6.500.— dinara od seljaka kojima je povicio broj strukova i bolje proceniyao duhan. Tužilac Stanko Sopta Jozin iznio je konkretne činjenice da je Levicki vršio bolju procenu duhana onima koji su mu platili nagrade na dvostruku cenu nego ostalim sadiocima duhana za jednaku kvalitetu. Da se odredi istraga po ovoj prijavi utvrdile bi se teške zloupotrebe na štetu državnog imanja kao i na štetu radnika koji su plaćali za svoja nameštanja kod ureda za otkup duvana. Ova afera bi mogla biti jedna od najtežih u upravi državnih monopola, jer tužilac u svojoj tužbi tvrdi da još ima mnogo materijala, koji ne može sav u tužbi da ispiše ali da će ga saopštiti istražnoj komisiji kada dode da istražuje po ovoj aferi, a tada će imenovati još i puno uglednih ličnosti kod kojih će istražna komisija moći da sazna sve neurednosti i zloupotrebe Levickoga, a svedoci će pred sudom potvrdivati svoje izjave da se ustanovi potpuno afera zloupotreba Levickoga u duhanskoj stanici u Širokom Brijegu. Tužilac u svojoj tužbi iznosi i to, da je Levicki još meseca marta nazvao Staviskim ali ga Levicki nije tužio sudu premda je viši državni činovnik. Narod toga kraja to sve znade i prema tome jasno je kakav ugled uživa šef duhanske stanice u tom kraju. Tužilac Stanko Sopta iznosi konkretne činjenice koje je trebalo u interesu ugleda ostalih činovnika državne monopolske uprave jednom brzom i svestranom istragom rasčistiti, a zašto se po tom predmetu još do sada nije izaslala komisija to

dokazuje da se i ova afera želi da zataška, radi čega je u narodu teško raspoloženje.

Primio sam po istoj stvari sa jedne ugledne strane za svedočenje da se kod primanja radnika pred otkup duhana u otkupnom uredu vršila stalno ucena radnika; bez sto dinara mita nitko nije bio primljen na rad, a to se osetilo pogotovu ove godine kada je primljeno na rad oko 400 radnika. Isto tako žale se na Levickoga da je oduzimao čestitim i ispravnim ljudima pravo sadnje duhana a davao samo onima, koji su već bili kažnjeni po monopolskim krivicama, a da je potonjima dao zato jer je od pre bio upetljen s njima i jer su mu te strukove posebno platili. Navode eklatantan slučaj sa Jurom Zadrom iz Momića, koji kod otkupa nije donio 35 kg. duhana, pa bio kažnjavan za sve, ali je od Levickoga naknadno dobio nezakonito pravo sadnje duhana. Navode žalbu Banožić Marka iz Kočedina koji je dao preko nekog trgovca 100 dinara da mu Levicki primi kćerku na rad, a kćerka mu nije toliko zaslužila radom, pa je tražio svojih sto dinara natrag. Ima takovih mnogo slučajeva. Radi svega toga, jer je po ovoj stvari tužba upućen aUpravi državnih monopola u Beogradu, a isto tako i predsedniku Kraljevske vlade, ostala bez uspeha, dočim se narod u Širokom Brijegu mnogo uzrujava radi takvoga rada i postupka šefa duhanske stanice to vas molim, da mi izvolite u Narodnoj skupštini usmeno odgovoriti:

1 — Je li Vam poznat rad šefa duhanske stanice u Širokom Brijegu Vladimira Levickog i je li Vam poznata tužba Stanka Sopte Jozinog koja je podneta koncem aprila 1934 godine Upravi državnih monopola u Beogradu, pa zašto do danas po tom predmetu nije izišla na lice mesta istražna komisija da izvidi teška krivična dela radi korupcije?

2 — Jeste li voljni odrediti posebnu komisiju da izide u Široki Brijeg i da ispita sva lica navedena u tužbi Stanko Sopte Jozinog, kao i ovu interpelaciju, a napose i dr. Juru Grubišića, opć. lečnika u Širokom Brijegu, Franju Zadra, trgovca, dr. fra Bono Jelavića, profesora u Širokom Brijegu i preko njih i druge ugledne ljude da se utvrdi pravo stanje rada otkupnog ureda i da se ustanovi koliko od toga strada hercegovačka sirotinja?

3 — Nakon provedenih izvida po istražnoj komisiji po ovom predmetu kanite li odrediti da se provede i krivični postupak pred nadležnim okružnim sudom, a kanite li na temelju činjenica koje se tu utvrde dati provesti istragu i reviziju kod svih otkupnih ureda duhanskih stanica po ostalim krajevima, da uzmognu doći pred sud svi oni koji su se ogrešili o državne i narodne interese vršeći službu u državnoj monopolskoj upravi?

Izvolite, Gospodine Ministre, primiti uverenje o mome osobitom poštovanju.

Beograd, 15 juna 1934 g.

Dr. Milan Metikoš s. r.
narodni poslanik

INTERPELACIJA

Dr. Milana Metikoša, narodnog poslanika, na Ministra poljoprivrede o sprečavanju stvaranja seljačkih organizacija kao mlekarskih udruženja u radu za bolje cene mleka.

Gospodine Ministre,

Dolaze stalne žalbe iz naroda iz pojedinih sredova Savske banovine, da preprodavci mleka iskorišćuju i seljaka kao proizvođača a isto tako u varošima gradane kao potrošače mleka. U selu plaćaju proizvođačima mleka po 70 para od litre, ovi posrednici trgovci, a u gradu prodaju to isto mleko po 2.50 do 3 dinara po litri. Pošto cena po litri mleka od 70 para ne pokriva ni troškove hrane za krave muzare, a da se ne računa i trošak ostalih režija a pogotovu da se ne zaračuna ni kamata na uloženi kapital i trud oko timarenja krava, to se uvida opravdanost svih žalbi iz naroda radi eksploatacije trgovaca mlekom na štetu seljačke sirotinje. Kada se uvaži da seljak preskupo plaća sve tvorničke proizvode, koje u cenama rastu dok od godine do godine padaju cene seljačkim proizvodima, onda je opravdana borba seljaka da poluče što bolje cene za svoje mleko i mlekarske proizvode. Opravdano traže poboljšanje svoga stanja i treba te teškoće seljaka da se razumeju i na svakom mestu kod svakog organa naše državne administracije, jer za primljeni novac za svoje seljačke proizvode ne može danas seljak da kupi niti jednu petinu svojih potrebitina prema prijašnjim vremenima.

Seljaci su radi toga tražili kod mlekarskih preduzeća i trgovaca povišicu cene mleku, ali ta preduzeća nisu tome udovoljila pa su seljaci privremeno obustavili prodaju mleka tim preduzećima. Proizvođači mleka pokrenuli su pitanje da stvore samostalnu organizaciju kao svoje udruženje pa da brinu za bolje cene mleka. Izradili su potrebna pravila te organizacije i podneli su ih nadležnim vlastima na odobrenje, ali nažalost do danas nisu dobili odobrenje a izgleda da za volju mlekarskih trgovačkih preduzeća neće to ni dobiti. Radi toga seljaci žele osnovati što više mlekarskih zadruga, ali njima se zabranjuje sastajanje da te zadruge organizuju, pa je time onemogućen sav rad na poboljšanju teške gospodarske situacije za seljake zemljoradnike. Prema tome po-

trebno bi bilo da se donese uredba koja bi uz povišenje cena seljačkih proizvoda osigurala kao minimalnu cenu i za mleko kod proizvođača bar sa jedan dinar po litri. Vreme je da se misli na teške prilike u našem seljačkom narodu i da se preduzimaju mere za povišenje cena seljačkih proizvoda, jer teško stanje prelazi već granice koje se mogu podnositi. Karteli mlekarskih poduzeća moraju dobiti maksimalne cene i za kupovanje kod proizvođača i za prodaju kod potrošača. To je važna grana i proizvodnje našeg naroda a to je i važna hrana kod siromašnog pučanstva naše zemlje.

Molim Vas, Gospodine Ministre, da mi izvolite u Narodnoj skupštini usmeno odgovoriti:

1 — Je li Vam poznato da kartelirana mlekarska preduzeća plaćaju mleko kod seljaka proizvođača po 60—70 para po litri i kanite li doneti uredbu da se ta cena povisi barem na 1 dinar po litri kod proizvođača i što kanite preduzeti, da se osigura povišenje cena seljačkih proizvoda uopće?

2 — Je li Vam poznato da su seljaci proizvođači mleka podneli pravila za svoju organizaciju na odobrenje Kralj. Banskoj upravi u Zagrebu pre tri meseca i da do sada ne dobijaju odobrenje tih pravila za svoja udruženja i šta kanite preduzeti da se omogućiti seljacima proizvođačima stvaranje mlekarskih zadruga i udruženja u svrhu polučanja boljih cena seljačkih proizvoda, te koji su razlozi da se uskraćuje zatraženo odobrenje pravila mlekarskih udruženja na području Savske banovine?

3 — Što kanite odrediti da se suzbije špekulacija karteliranih mlekarskih poduzeća sa mlekom na štetu i proizvođača i potrošača, te kada kanite Uredbom regulisati ovo pitanje?

Izvolite, Gospodine Ministre, primiti uverenje o mom osobitom poštovanju.

Beograd, 15 juna 1934 g.

Dr. Milan Metikoš s. r.
narodni poslanik

INTERPELACIJA

Alojzija Jana Pavliča, narodnog poslanika, na Pretsednika Ministarskog saveta i Ministra pravde o postavljenju dr. Janka Bedekovića za starešinu Upravnog suda u Celju.

Gospodine Pretsedniče,

Za starešinu Upravnog suda u Celju postavljen je dr. Janko Bedeković, dosadašnji referent Ministarstva unutrašnjih poslova te bivši policijski šef zagrebački.

Rad i život tog policmena poznat je u Ministarstvu unutrašnjih poslova, poznat je zagrebačkoj javnosti, poznat je čitavoj našoj javnosti čak i u inostranstvu

Zaprepašćeni smo bili da je bila Kr. vlada kadra da postavi tog policmena na tako veoma važno me-

sto za starešinu Upravnog suda u Celju. Na ovo mesto postavljaju se u kulturnim i demokratskim zemljama najbolje kvalifikovani, objektivni, nacionalni, etički i karakterni juristi. A Vi ste postavili tog dr. Bedekovića.

Mi ne znamo koji motivi su Vas i Kr. vladu rukovodili za ovo postavljenje, poznato je samo, da se je to postavljenje izvršilo protiv volje svih narodnih pretstavnika Dravske banovine, protiv volje Kr. banske uprave Dravske banovine, protiv volje svih jurista, činovnika državnih i samoupravnih i čitavog naroda u Dravskoj banovini, i da je to postavljenje

prouzrokovalo veliko negodovanje među inteligencijom i narodnim masama u Dravskoj banovini.

U Dravskoj banovini ima dosta nacionalnih, karakternih jurista koji su u upravnoj i sudskoj struci najbolje kvalifikovani, poznavanjem pozitivnih zakona i koji nude svu garanciju svojom objektivnošću i moralnim životom za jedno ovako odgovorno mesto, a umesto svih napomenutih postavili ste tog samo policmena dr. Bedekovića, da uznemirite sav narod u Dravskoj banovini.

Gospodine Predsedniče,

1 — da li Vam je privatni život i rad policmena dr. Janka Bedekovića poznat prije rata, za vreme rata i posle rata kao šefa zagrebačke policije?

2 — Kada kanite povesti istragu po njegovom radu i životu u Zagrebu?

3 — Kada mislite njegovo postavljenje za sta-rešinu Upravnog suda u Celju poništiti?

4 — Da li mislite ovakvim postavljenjem služiti smirjenju političkih prilika i moralu?

Za ovu interpelaciju tražim hitnost i prvenstvo. Izvolite mi na sednici Narodne skupštine na ovu interpelaciju usmeno odgovoriti.

Primate, Gospodine Predsedniče, i ovom prilikom uverenje o mom osobitom poštovanju.

13 juna 1934 g.
Beograd.

Prof. Lojze Jan Pavlič s. r.
narodni poslanik

INTERPELACIJA

Lojze Jan Pavliča, narodnog poslanika, na Predsednika Ministarskog saveta o rasturanju masonskih loža, ilegalnih društava u našoj zemlji.

Gospodine Predsedniče,

Na sastanku Narodne skupštine od 26. februara o. g. izneo sam u generalnoj debati ovogodišnjeg proračuna, da postoje u našoj zemlji ilegalna tajna udruženja koja su ateistički, naturalistički i republikanski usmerena, koja su sa svojim radom štetna po mir i poredak u državi.

Poznato je, da se u tim tajnim udruženjima u našoj zemlji organizuju samo anacionalni elementi i to većim delom: Palestinci, Cincari, nekadašnji Madaroni i Nemškutari, od kojih ni jedan ne nosi slovensko ime te nema slovenskih ideala već naprotiv oni su spekulanti, zelenaši, plutokrati ukratko paraziti našeg naroda.

Poznato je, da se u tim tajnim udruženjima vodi borba protiv religije i krišćanskog uređenja države, kao i da se bore protiv pravog državnog jedinstva.

Poznato je dalje, da tajna udruženja u inostranstvu podupiru destruktivni rad onih koji rade protiv interesa i celine naše zemlje, i koji paklenim mošinama uznemiravaju i uništavaju naš narod.

Afera Staviski u Francuskoj pokazala je čitavom svetu po državu i narod štetan rad, te je digla sve ratnike Francuske, da su se digli protiv tih tajnih udruženja koja vode i vodila su narod i države u propast.

23 maja o. g. bila je održana u Parizu velika

skupština kojoj je predsedavao Predsednik opštine Pariza de Launay i kojoj su prisustvovali francuski narodni poslanici i senatori tražeći da se sve francuske lože odmah rasture.

Saglašujući se sa tim francuskim predlogom traži i naša javnost i to nacionalna, krišćanska i monarhistička, da se i kod nas odmah sva tajna slobodnozidarska udruženja rasture, njihov imetak zapleni i stavi pred sud.

Radi tih činjenica tražim, Gospodine Predsedniče, da mi u Narodnoj skupštini izvolite usmeno odgovoriti:

1 — Da li ste voljni znajući za rad tih ilegalnih organizacija postupiti protiv njih te ih rasturiti?

2 — Da li Vam je poznato, da masonskim organizacijama u Madarskoj pripada dr. Pavelić i dr. Perčec?

3 — Ako Vam je sve to poznato, šta mislite preduzeti da osigurate mir i red u našoj državi i da se dozvoli opstoj krišćanskim, nacionalni mi monarhističnim organizacijama, koje su bile raspuštene na zahtev slobodnih zidara?

Za ovu interpelaciju tražim hitnost.

Beograd, 13 juna 1934 g.

Prof. Lojze Jan Pavlič s. r.
narodni poslanik